

Nr 112

Kungl. Maj:ts proposition angående förlängning av det skandinaviska luftfartssamarbetet inom SAS m. m.; given den 5 april 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

BENGT NORLING

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen begärs bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna en mellan de i konsortiet Scandinavian Airlines System (SAS) samverkande luftfartsbolagen träffad överenskommelse om förlängning av konsortialavtalet den 8 februari 1951 mellan dessa bolag. Överenskommelsen innebär att konsortialavtalet, som utlöper med utgången av september 1985, förlängs att gälla ytterligare tio år.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 april 1974.

Närvarande: statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *förlängning av det skandinaviska samarbetet inom konsortiet Scandinavian Airlines System m. m.* och anför.

Gällande avtal

I propositionen (1950:260) angående utvidgning av det skandinaviska luftfartssamarbetet inom Scandinavian Airlines System (SAS) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen bl. a. att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett förslag till konsortialavtal mellan Aktiebolaget Aerotransport (ABA), Det Danske Luftfartselskab A/S (DDL) och Det Norske Luftfartselskap A/S (DNL). Vid propositionen var som bilaga fogat ett betänkande, angående utvidgning av det skandinaviska luftfartssamarbetet inom SAS, avgivet av en utav de danska, norska och svenska kommunikationsministrarna tillsatt tjänstemannadelegation.

Sedan riksdagen lämnat Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet (SU 1950:229, rskr 1950:415), godkände Kungl. Maj:t den 23 februari 1951 ifrågavarande konsortialavtal, vilket den 8 februari 1951 undertecknats av de tre bolagen. Avtalet gällde t. o. m. den 30 september 1975. Till konsortialavtalet träffades sedermera, den 7 maj 1956, mellan de tre bolagen ett tilläggsavtal innefattande bestämmelser om bolagens inbördes förhållande i händelse av krig eller liknande omständigheter.

De tre i SAS samverkande bolagen träffade den 16 december 1958 avtal om att förlänga konsortialavtalet med tio år intill utgången av september 1985. Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition i ärendet bemyndigade riksdagen (prop. 1959:134, SU 1959:81, rskr 1959:220) därefter Kungl. Maj:t att godkänna avtalet, vilket skedde den 28 maj 1959.

I anslutning till att konsortiet SAS bildats år 1951 träffade de danska, norska och svenska regeringarna den 20 december samma år ett avtal rörande samarbete på luftfartens område. Detta avtal gäller så länge samarbetet i SAS upprätthålls. Efter den 1 oktober 1974 kunde avtalet emellertid sägas upp av envar av de fördragsslutande parterna med tolv

månaders varsel. Sedan avtalet om förlängning av konsortialavtalet mellan de tre moderbolagen -- för vilket redogjorts i det föregående -- godkänts av resp. regeringar träffades mellan de tre ländernas regeringar den 20 augusti 1959 ett tilläggsprotokoll till regeringsavtalet av innebörd att uppsägning av regeringsavtalet kan ske med tolv månaders varsel efter den 1 oktober 1984.

Åren 1968–1969 ägde överläggningar rum mellan representanter för staten och dess samarbetspartner i ABA, Svensk Interkontinental Lufttrafik AB (SILA), om förutsättningarna för det fortsatta samarbetet inom ABA. Överläggningarna resulterade i ett den 27 februari 1969 dagtecknat avtal. Av ett till avtalet fogat protokoll framgår bl. a. att parterna, främst med hänsyn till SAS' investeringar och dessas finansiering samt till SAS' utvecklingsmöjligheter, enats om att verka för att nuvarande regeringsöverenskommelse och konsortialavtal ersätts med nya överenskommelser med giltighet till år 1995. Avtalet och protokollet redovisades för riksdagen i proposition 1969:64 angående ändring av avtal den 5 maj 1948 mellan staten och Svensk Interkontinental Lufttrafik AB (SU 1969:87, rskr 1969:219).

Framställning från ABA

I skrivelse den 3 april 1974 har ABA framhållit angelägenheten av att åtgärder nu vidtas för förlängning av de grundläggande dokumenten beträffande SAS-samarbetet. I skrivelsen framhålls att SAS under de sedan år 1950 gångna 23 åren utvecklats mycket kraftigt. Omsättningen har sålunda ökat från ca 180 milj. kr. verksamhetsåret 1950/51 till ca 3 100 milj. kr. under det senast gångna verksamhetsåret 1972/73. Omslutningen på balansräkningen uppgår till ca 3 000 milj. kr., varav tillgångarna i flygplan och reservmateriel till dessa utgör något mer än hälften. Den civila luftfartens och SAS' utveckling och expansion gör det nödvändigt att planera och träffa dispositioner av långfristig karaktär, som inte sällan sträcker sig utöver den kvarvarande giltighetstiden för konsortialavtalet. Detta gäller särskilt anskaffning av flygplan med reservmateriel, markanläggningar i form av hangar- och verkstadsbyggnader med tekniska hjälpmedel för betjänaande av flygmaterielen, andra byggnader m. m., vidare träffande av mycket omfattande låne- och kreditarrangemang. Det kan här nämnas att SAS' investeringar i flygmateriel samt byggnader och markutrustning m. m. under den närmaste tioårsperioden beräknas komma att uppgå till inemot 5–6 miljarder svenska kronor, varav i flygmateriel nära 4–5 miljarder svenska kronor. Detta gäller dock under förutsättning att oförutsedda händelser inte nödvändiggör en radikal ändring av beräkningarna.

På grund härav har de i konsortiet ingående bolagen ABA, DDL och DNL enats om att konsortialavtalet på oförändrade villkor bör förlängas med ytterligare tio år, dvs. fram t. o. m. den 30 september 1995. Samtidigt har bolagen enats om att förlänga tilläggsavtalet den 7 maj 1956 på samma tid.

Under återopande av det anförda har ABA hemställt om godkännande av förlängningen av konsortialavtalet. Avtalet om förlängningen torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

I framställningen framhålls vidare att som en följd av konsortialavtalets förlängning bör regeringsavtalet ändras så att uppsägning av avtalet skall kunna ske först efter den 1 oktober 1994.

I anslutning härtill bör också för ABA gällande trafikillstånd förlängas att med oförändrad principiell innebörd gälla t. o. m. den 30 september 1995. Vidare förutsätts att samma principer beträffande lösandet av bl. a. skattefrågor och valutaspörsmål, vilka f. n. gäller för SAS' verksamhet, skall tillämpas under den förlängda giltighetstiden för konsortialavtalet.

Départementschefen

Det nuvarande samarbetet inom SAS-konsortiet har skapat förutsättningar för och även resulterat i att de tre skandinaviska länderna i dag tillsammans har ett väl utbyggt flygföretag, som driver en omfattande internationell och inrikes lufttrafik och som hittills förmått framgångsrikt hävda sig i konkurrensen med andra länders flygbolag. Det torde vara en allmän uppfattning, att det inom konsortiet etablerade samarbetet varit till gemensamt gagn för de skandinaviska länderna och att det är ett samfällt intresse för dessa att samarbetet bevaras. De inom konsortiet samverkande moderbolagen har funnit det angeläget att man redan nu bestämmer sig för att samarbetet, som enligt gällande avtal upphör den 30 september 1985, förlängs ytterligare tio år. Detta krävs med hänsyn till nödvändigheten för SAS att träffa dispositioner av investeringskaraktär och vidta låne- och kreditarrangemang, som ofta sträcker sig utöver tiden för det nuvarande avtalets utgång. Bolagen är ense om att förlängningen lämpligen bör ske med ytterligare tio år eller t. o. m. den 30 september 1995 och har den 1 april 1974 träffat överenskommelse härom. Denna avser även en motsvarande förlängning av det år 1956 träffade tilläggsavtalet innefattande bestämmelser om moderbolagens inbördes förhållanden i händelse av krig och liknande omständigheter.

Det svenska moderbolaget, ABA, har hemställt om godkännande av den sålunda ingångna överenskommelsen.

Enligt min mening talar vägande skäl för att statsmakterna konfirmerar den mellan bolagen överenskomna förlängningen av konsortialavtalet. Detta ligger också i linje med vad som uttalades vid överläggningarna mellan företrädare för staten och dess samarbetspartner i ABA, SIIA, om det fortsatta samarbetet i ABA och som redovisats i det föregående. Jag vill därför förorda att förlängningen för svenskt vidkommande godkänns av statsmakterna.

Frågan om förlängning av gällande regeringsavtal avser jag anmäla för Kungl. Maj:t, sedan riksdagen tagit ställning till frågan om förlängning av konsortialavtalet. Detsamma gäller de av ABA upplagna koncessionsspörs-

målen. Skattefrågorna synes liksom hittills icke föranleda några åtgärder från statsmakternas sida. Valutaspörsmålen torde förutsättas alltjämt kunna bli lösta genom överenskommelse mellan de tre ländernas centralbanker i den mån så är nödvändigt.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det mellan de samverkande skandinaviska luftfartsbolagen träffade avtalet om förlängning av konsortialavtalet den 8 februari 1951 med senare ändringar.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall aviätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

